

Sygn. akt: I C 1208/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2016 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Katarzyna Karpińska
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Ignaszak

po rozpoznaniu w dniu 02 listopada 2016 r. w Toruniu

sprawy z powództwa (...) Sp. z o.o. w T.

przeciwko E. M.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej E. M. na rzecz powoda (...) Sp. z o.o. w T. kwotę 15.989,10 zł (piętnaście tysięcy dziewięćset osiemdziesiąt dziewięć złotych dziesięć groszy) z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 19 lutego 2014 roku do dnia zapłaty;

II. przyznaje radcy prawnemu M. C. ze Skarbu Państwa Sąd Rejonowy w Toruniu kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) plus podatek VAT tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu;

III. nie obciąża pozwanej kosztami procesu.

Sygn. akt I C 1208/14

UZASADNIENIE

Powód (...) Sp. z o.o. w T. wniósł o wydanie nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym przeciwko E. M. zobowiązującego pozwaną do zapłaty na rzecz powódki kwoty 15.989,10 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz zasądzenia kosztów postępowania według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazał, iż pozwana wystawiła na rzecz powoda weksel własny in blanco na zabezpieczenie umowy pożyczki. Dodał, iż wypełnił weksel i wezwał pozwaną do jego wykupu. Pozwana nie wykupiła jednak weksla.

Sąd Rejonowy w Toruniu w dniu 28 lutego 2014 r. w sprawie I Nc 231/14 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym, zgodnie z żądaniem powoda.

Pozwana E. M. złożyła zarzuty od nakazu zapłaty wnosząc o uchylenie nakazu w całości, oddalenie powództwa, zasądzenie na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania według norm przepisanych oraz wstrzymanie wykonania nakazu zapłaty. Jednocześnie złożyła wniosek o zawieszenie postępowania do czasu wyjaśnienia sprawy karnej.

Pozwana wskazała, iż w przedmiotowej sprawie jest osoba poszkodowaną. Dodała, iż żądanie zapłaty jest przedwczesne. Podniosła, iż w chwili gdy dowiedziała się o pożyczce udała się do siedziby powoda celem uzyskania wyjaśnień. Pozwanej nakazano spłacenie należności. Pozwana rozpoczęła spłatę uiszczając w marcu 2014 r. kwotę 50 zł.

Pozwana w odniesieniu do wniosku o zawieszenie postępowania wskazała, iż zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki może być skutkiem przestępstwa. W przedmiotowej sprawie Prokuratura prowadzi postępowanie karne i obecnie oskarżona poszukiwana jest listem gończym. Pozwana przyznała, iż otrzymała wezwanie do wykupienia weksla, jednakże nie wiedziała na jakiej podstawie jest zobowiązana do zwrotu należności. Opisała okoliczności podpisania pożyczki, wskazując, iż oskarżona wykorzystywała koleżeńską znajomość. Umowa miała zostać zawarta przez pokrzywdzone zaś spłaty dokonywać miała sama oskarżona, czego jednak nie czyniła narażając wiele osób na szkody. Powódka podała, iż informowała powoda, iż faktycznym pożyczkobiorcą był oskarżona a nie powódka. Pozwana będąc osobą niewykształconą prawniczo podpisała weksel in blanco, nie otrzymała jednak deklaracji wekslowej. Podkreśliła, iż zawarła z powodem ustne porozumienie co do spłat należności poczynszy od lutego 2014 r. w wysokości odpowiadającej możliwości finansowych pozwanej. Dodała, iż do wypełnienia weksla doszło już 21 stycznia 2014 r. tj. z momentem ustalenia z pozwanym dobrowolnych spłat. Powódka zakwestionowała wysokość świadczenia wskazując, iż nie posiada całej dokumentacji, nadto oskarżona dokonała częściowej spłaty. Z ostrożności procesowej pozwana złożyła wniosek o rozłożenie należności na raty z uwagi na swoją sytuację życiową.

Powód w kolejnym piśmie podtrzymał żądanie pozwu. Wskazał, iż pozwana była poinformowana o wszelkich kosztach związanych z zawartą umową pożyczki. Dodał, iż obsługa pożyczki w domu jest usługą, zaś opłata związana z nią jest wynagrodzeniem za tę usługę. Przedłożył również wezwania zapłaty i monit kierowane do pozwanej.

Pozwana zaprzeczyła, aby którekolwiek z wezwań zostało jej skutecznie doręczone.

Sąd Rejonowy ustalił, co następuje:

W dniu 21 grudnia 2012 r. E. M. zawarła z (...) Sp. z o.o. w T. umowę pożyczki. Spłata pożyczki miała nastąpić w ratach obejmujących spłatę należności z odsetkami i kosztami obsługi.

Dowód: umowa pożyczki k. 107-109

zeznania P. M. (1) k. 163v, 00:04:20-00:26:26;

zeznania pozwanej E. M. k. 163v-164, 00:26:26-00:47:04;

Zabezpieczeniem spłaty zawartej umowy był weksel in blanco podpisany przez E. M. wraz z deklaracją wekslową.

Dowód: weksel k. 13

deklaracja wekslowa k. 91

Otrzymałą kwotę pożyczki E. M. przekazała koleżance Z. K., która zgodnie z ustaleniami miała ją spłacić.

Dowód: zeznania pozwanej E. M. k. 163v-164, 00:26:26-00:47:04;

Należności poszczególnych rat nie były regulowane zgodnie z postanowieniami umowy. Wobec powstałych zaległości (...) Sp. z o.o. w T. kierowało do E. M. wezwania do zapłaty i pismem z dnia 21 maja 2013 r. wypowiedział umowę pożyczki.

Dowód: informacja o stanie zadłużenia z 21.01.2014 r. k. 112

informacja o stanie zadłużenia z dnia 23.03.2016 r. k. 161-1622

pocztowa książka nadawcza k. 213-215, 240,242

wypowiedzenie umowy pożyczki k. 241

W dniu 21 grudnia 2012 r. (...) Sp. z o.o. w T. wypełnił weksel in blanco na kwotę 15.989,10 zł z terminem płatności do dnia 28 stycznia 2014 r. Pismem z dnia 21 stycznia 2014 r. wezwał E. M. do wykupu weksla.

Dowód: wezwanie do wykupu weksla k. 243

weksel k. 244,

W odpowiedzi na wezwanie do wykupu weksla E. M. skontaktowała się z (...) Sp. z o.o. w T. i zobowiązała się do ratalnych spłat zadłużenia. Raty wpłacane były również w domu E. M. łączyły się z dodatkowymi kosztami świadczonych usług. Do uregulowania na dzień wniesienia pozwu pozostał kwota 15.989,10 zł wraz z odsetkami

Dowód: zeznania świadka R. P. k. 99-99v;

zeznania P. M. (1) – k. 163v, 00:04:20-00:26:26;

zeznania pozwanej E. M. – k. 163v-164, 00:26:26-00:47:04;

zeznania świadka Z. D. – k. 253-253v, 00:01:36-00:08:29;

zeznania świadka A. M. – k. 266-266v, 00:01:33-00:07:00

informacja o stanie zadłużenia- k. 92-93, 112-113, 161-162a, 229-231

pokwitowanie wpłaty – k. 98, 257 - 261

Sąd Rejonowy zważył, co następuje:

Stan faktyczny niniejszej sprawy Sąd ustalił na podstawie okoliczności bezspornych, dokumentów przedłożonych przez strony, zeznań świadków i przesłuchania stron.

Sąd w pełni dał wiarę dowodom w postaci dokumentów zgromadzonych w toku procesu, albowiem ich prawdziwość nie budziła w ocenie Sądu jakichkolwiek wątpliwości. Były one opatrzone wymaganymi pieczęciami i podpisami. Co więcej, wiarygodność przedłożonych dokumentów nie była kwestionowana przez żadną ze stron.

Za wiarygodne Sąd uznał zeznania świadka R. P. przesłuchanej na okoliczność spłaty dochodzonej kwoty, gdyż jej zeznania były jasne i spójne z ustaleniami Sądu.

Za zgodne z prawdą Sąd uznał również zeznania złożone przez Z. D. i A. I. relacja była przekonująca oraz zgodna z zasadami doświadczenia życiowego.

Sąd nie znalazł podstaw do podważenia twierdzeń P. M. (2) zeznającego w imieniu powoda. Wyjaśnił on, iż umowa pożyczki zabezpieczona była wekslem i deklaracją wekslową, zaś pozwana nie spłaciła terminowo należności. Dodał, iż pozwana pomimo wcześniejszej deklaracji zaprzestała wpłaty kwoty 50 zł i dlatego sprawa trafiła do Sądu.

Za wiarygodne Sąd uznał twierdzenia przedstawione przez pozwaną dotyczące okoliczności zawarcia umowy pożyczki. Pozwana przyznała, iż świadomie podpisała umowę pożyczki, a otrzymane pieniądze przekazała pani K., aby jej pomóc. Dodała, iż pomimo ustaleń pani K. nie spłaciła należności powodowi. Pozwana potwierdziła fakt otrzymania wezwania do zapłaty.

W związku z wniesionymi przez pozwaną zarzutami od nakazu zapłaty, w których pozwana odwołała się do łączącej strony umowy pożyczki, istniejący między stronami spór, z płaszczyzny stosunku prawa wekslowego przeniósł się

na ogólną płaszczyznę stosunku prawa cywilnego. W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, zgodnie z którym w postępowaniu nakazowym, po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty, dopuszczalne jest powoływanie się na podstawę faktyczną i prawną, wynikającą z łączącego strony stosunku prawnego, w związku z którym został wystawiony weksel gwarancyjny. Wystawienie weksla ma bowiem na celu zabezpieczenie zobowiązania ze stosunku cywilnoprawnego i polega na tym, że dłużnik stosunku „podstawowego” podpisuje blankiet wekslowy, wręcza go wierzycielowi, upoważniając go do wypełnienia stosownie do wyników obrachunku „podstawowego” stosunku prawnego. Przez te czynności przydana zostaje wierzytelności dodatkowa podstawa w postaci zobowiązania wekslowego. Umożliwia to wierzycielom dochodzenie roszczeń nie tylko w drodze zwykłego procesu, lecz także w postępowaniu odrębnym nakazowym (vide: uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 07 stycznia 1967 r., sygn. akt III CZP 19/66, OSNCP 1968/5, poz. 79, uchwała Połączonych I.: Cywilnej oraz Pracy i (...) z 24 kwietnia 1972 r., sygn. akt III PZP 17/70, OSNCP 1973/5, poz. 72).

Podstawą żądania powoda był przepis art. 720 k.c., z którego wynika, że przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku a biorący zobowiązuje się zwrócić te samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Zgodnie z treścią art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z tego faktu wywodzi skutki prawne. Zgodnie z tą regułą do obowiązków powoda w niniejszym postępowaniu należało wykazanie, że pożyczył pozwaną kwotę żadaną pozwem. Powód złożył na tę okoliczność niekwestionowany co do autentyczności weksel oraz umowę pożyczki. Pozwana ponadto przyznała te okoliczności.

W niniejszej sprawie bezsporny był fakt zawarcia przez strony umowy pożyczki, jej postanowień jak i zabezpieczenia spłaty wekslem in blanco. Pozwana podnosiła, iż faktycznie zobowiązana do spłaty należności była Z. K.. Uzasadniając swoje stanowiska wskazywała, iż pożyczka udzielona była pod wpływem jej namowy. Z. K. była długoletnią koleżanką pozwaną i twierdziła, że potrzebuje pieniędzy na leczenie córki. Wskazać należy, iż Sąd nie neguje przyczyn, dla których pozwana zawarła umowę pożyczki oraz faktu przekazania pieniędzy Z. K.. Sąd ustalił, iż przypadek pozwaną nie jest odosobniony, świadczy o tym chociażby akt oskarżenia przeciwko Z. K. (...). Niemniej, jak przyznała sama pozwana umowę zawierała świadomie. Rozumiała jej treść, liczyła się z konsekwencjami. W ocenie Sądu za nieuzasadnione należy uznać więc stanowisko pozwaną, iż to pani K., a nie ona winna spłacić należność. Pozwana podając swoje dane, podpisując umowę oraz weksle wraz z deklaracją wekslową przyjęła na siebie odpowiedzialności za wykonanie umowy. Wobec braku wpłaty należności powód zasadnie domagał się od niej spłaty zaległości.

Pozwana podnosiła również zarzut przedwczesności roszczenia. E. M. przyznała, iż otrzymała wezwanie do wykupu weksla. Zaprzeczała natomiast, aby była wzywana do regulowania należności czy informowana o zaległościach z tytułu umowy pożyczki. Twierdzenia w tym zakresie nie znalazły jednak potwierdzenia w zebranych w sprawie materiale dowodowym. Powód na potwierdzenie wysyłanych do pozwaną pism wzywających do zapłaty przedłożył pocztową książkę nadawczą, z której jednoznacznie wynika, iż powódka otrzymała stosowe informacje. Wiedziała więc, iż posiada zaległości w stosunku do pozwanego z tytułu zawartej umowy. Ustalenie z windykatorem spłaty należności w ratach nie powoduje również, iż roszczenie powoda było przedwczesne. Tym bardziej, iż jak ustalono powódka zaprzestała tych wpłat, co było w zasadzie przyczyną skierowania sprawy na drogę sądową.

Podkreślić należy również, iż powód sprostował obowiązkowi w zakresie udowodnienia powstania zaległości z tytułu zawartej przez powódkę umowy pożyczki, i dokumenty te nie zostały podważone przez stronę przeciwną.

Za nietrafny uznać należało również zarzut pozwaną, iż postanowienia zawarte w umowie łączącej ją z powodem stanowią niedozwolone klauzule umowne. Pozwana powołując się na decyzję Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z 2.08.2013 r. wydaną wobec powoda podnosiła, iż zapis dotyczący naliczania i pobierania w całości opłaty za obsługę pożyczki w domu w sytuacji, w której to konsument dokonuje wcześniejszej spłaty kredytu przed terminem wskazanym w „umowie pożyczka” narusza art. 3 ust 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 1993 o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji. Sąd nie neguje faktu, iż wobec strony powodowej została wydana taka decyzja. Wskazać

jednak należy, iż zgodnie z umową opłata za obsługę pożyczki w domu miała być bowiem naliczona jedynie w razie zadeklarowania skorzystania z tej opcji. Zapis tej treści nie jest sprzeczny ustawą z dnia 16 kwietnia 1993 o zwalczeniu nieuczciwej konkurencji. Sąd jednocześnie rozważał czy klauzula ta nie ma charakteru niedozwolonego postanowienia umownego o jakim mowa w art. 385§1 k.c. Co prawda wyliczenie zawarte w art. 385§3 k.c. nie ma charakteru wyczerpującego jednakże wyznacza kierunek interpretacji w zakresie rozstrzygnięcia wątpliwości co do kwalifikacji danej klauzuli jako niedozwolonej. Wskazuje się, że wspólną cechą klauzul abuzywnych jest nierównomierne rozłożenie praw, obowiązków i ryzyka pomiędzy stronami, co prowadzi do zachwiania równowagi kontraktowej – są to więc klauzule, które jedną ze stron z góry, w oderwaniu od konkretnych okoliczności, stawiają w gorszym położeniu. W ocenie Sądu cech takich nie można przypisać postanowieniu zawartemu w umowie stron dotyczącemu naliczania opłat za obsługę pożyczki w domu w razie zadeklarowania chęci skorzystania z tej opcji. Opłata miała być bowiem naliczana jedynie w przypadku, gdy na życzenie klienta, w jego domu pracownik powoda dokonuje czynności związanych z pożyczką. Pożyczkobiorca nie był jednak w żaden sposób zobligowany do skorzystania z tej usługi i ponoszenia dodatkowych kosztów. Skoro jednak pozwana zdecydowała się na przyjazd pracownika powoda do swojego domu celem wykonania czynności związanych z umową musiała liczyć się również z poniesieniem z tego tytułu opłaty dodatkowej.

Mając na względzie powołane argumenty natury prawnej i faktycznej Sąd Rejonowy uznał roszczenie za zasadne całości wobec czego winien był utrzymać nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 28 lutego 2014r. w mocy.

Sąd nie skorzystał z instytucji rozłożenia świadczenia na raty. W tym miejscu nadmienić należy, iż w/w instytucja została przewidziana przez ustawodawcę w art. 320 k.p.c. i Sąd z urzędu może ją zastosować po uznaniu, że zostały spełnione przewidziane w tym przepisie przesłanki. Jeżeli chodzi o przesłanki zastosowania instytucji rozłożenia na raty zasądzonego świadczenia wskazać należy, że art. 320 k.p.c. pozwala na takie rozstrzygnięcie jedynie w szczególnie uzasadnionym wypadku. Zdaniem Sądu w przedmiotowej sprawie nie wystąpił taki szczególnie uzasadniony wypadek. Zważywszy na sytuację materialną pozwanej, ewentualna wysokość raty możliwa do regulowania przez E. M. byłaby na tyle niska, iż nie gwarantowałyby zaspokojenia uzasadnianych żądań powoda.

Na podstawie § 2 ust. 3 w zw. z § 6 pkt 5 i § 13 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu, Dz. U. z 2013 r., poz. 461) Sąd nakazał wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Toruniu na rzecz Kancelarii Radcy prawnego M. C. kwotę 2.400 zł plus VAT, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Obciążenie strony, zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, całością lub nawet tylko częścią kosztów procesu może w okolicznościach konkretnej sprawy pozostawać trudne do pogodzenia z poczuciem sprawiedliwości oraz zasadami współżycia społecznego. Z tego względu ustawodawca przewidział specjalne unormowanie pozwalające nie obciążać strony przegrywającej (powoda, pozwanego) obowiązkiem zwrócenia przeciwnikowi całości lub części kosztów. Ideę tę urzeczywistnia wyrażona w powołanym przepisie zasada słuszności. Artykuł 102 nie konkretyzuje w żaden sposób pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych. Wskazanie w tym przepisie na dopuszczalność odstąpienia od zasady odpowiedzialności za wynik procesu jedynie w wypadkach wyjątkowych ("szczególnie uzasadnionych") wyłącza możliwość stosowania wykładni rozszerzającej. Ocena, czy taki wypadek rzeczywiście zachodzi, pozostawiona została uznaniu sądu. Musi ona mieć na względzie całokształt okoliczności sprawy. Chodzi tu nie tylko o okoliczności związane z przebiegiem procesu, ale również pozostające poza jego obszarem (np. stan majątkowy stron, ich sytuacja życiowa). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z punktu widzenia zasad współżycia społecznego. Kryteria pomocne przy rozstrzygnięciu o istnieniu czy też nieistnieniu przesłanek zastosowania zasady słuszności wskazane zostały w licznych orzeczeniach Sądu Najwyższego. Sposób skorzystania z art. 102 jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu i do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady

obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór (zob. wyroki SN: z dnia 3 lutego 2010 r., II PK 192/09, Lex nr 584735 i z dnia 27 maja 2010 r., II PK 359/09, Lex nr 603828 oraz postanowienia SN: z dnia 19 października 2011 r., II CZ 68/11, Lex nr 1044004 i z dnia 20 kwietnia 2012 r., III CZ 17/12, Lex nr 1164739). O tym, czy w konkretnej sprawie zachodzi "szczególnie uzasadniony wypadek" w rozumieniu art. 102, decyduje m.in. sposób prowadzenia procesu przez stronę przegrywającą sprawę. Jeżeli prowadzi ona proces w sposób nielojalny, np. przez usiłowanie wprowadzenia sądu w błąd, albo celowo dąży do przewleczenia procesu lub zwiększenia jego kosztów, to nie zasługuje na potraktowanie jej w uprzywilejowany sposób i na zwolnienie od zwrotu kosztów procesu przeciwnikowi (zob. postanowienie SN z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, Lex nr 7366).

Nie sposób pomijać sytuacji majątkowej pozwanej jak również okoliczności sprawy. Pozwana osiąga dochód w postaci renty inwalidzkiej w wysokości ok. 1134 zł, a na jej utrzymaniu pozostaje bezrobotny mąż. Pozwana nie posiada żadnego majątku. Nie ulega wątpliwości, iż dochody pozwanej nie są wysokie i dodatkowe obciążenie jej kosztami jeszcze pogorszyłoby trudną sytuację pozwanej.

Dlatego uznać należy, że istnieją szczególnie uzasadnione okoliczności pozwalające na nieobciążanie pozwanej kosztami procesu.